

Ринок електричної енергії України

Рекомендації щодо розвитку конкуренції

від 25.10.2019 № 59-ПК

АМК надав ці рекомендації:

З метою розвитку конкуренції, усунення бар'єрів доступу на ринки електроенергії, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції

Керуючись пунктом 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»

Принципи

добросовісна конкуренція

забезпечення балансу між попитом та пропозицією

вільний вибір електропостачальника споживачем

**недискримінаційне ціно- та тарифоутворення,
що відображає економічно обґрунтовані витрати**

**співробітництво та інтеграція ринку на регіональному
та загальноєвропейському рівнях**

**недискримінаційний і прозорий доступ
до системи передачі та систем розподілу**

Ключові обмеження для конкуренції

- Обмеження імпорту
- Недосконалий моніторинг ринку

1

Ринок двосторонніх договорів

Ціни вільні. Обсяги на розсуд учасників.

2

Ринок допоміжних послуг

Обсяги визначає ОСП.

Єдиний покупець ОСП

3

Ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок

Ціни визначаються в результаті торгів.

Організацію купівлі-продажу здійснює Оператор ринку

4

Балансуючий ринок

Ціни розраховує ОСП на основі балансу попиту/пропозиції.

ОСП - оператор балансуючого ринку

Імпорт електроенергії

Проблема:
бар'єри доступу
та маніпуляції

Поточна ситуація

Доступна пропускна спроможність міждержавних перетинів для імпорту:

860 МВт - в межах Бурштинського острову (Словаччина, Угорщина, Румунія)

910 МВт - з Білоруссю

2200 МВт - з Російською Федерацією

800 МВт - з Молдовою

90% потреб Бурштинського острову може задовольнити імпорт

✘ Відсутність довгострокових аукціонів по перетину з Словаччиною

✘ 46% викупленої пропускної спроможності по перетину з Словаччиною не використовується

Імпорт електроенергії

Проблема:
бар'єри доступу
та маніпуляції

Рекомендації ПАТ «НЕК «Укренерго»

Ужити заходів для забезпечення проведення регулярних річних, місячних та добових аукціонів із розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж, по кожному з міждержавних перетинів, у тому числі, але не виключно, у напрямку Словацької Республіки, та вжити вичерпних заходів для унеможливлення створення бар'єрів для імпорту електричної енергії.

Імпорт електроенергії

Проблема:
бар'єри доступу
та маніпуляції

Рекомендації НКРЕКП:

Унести зміни до Порядку проведення електронних аукціонів з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж (постанова НКРЕКП від 28.03.2017 № 426), з метою **забезпечення використання користувачами розподіленої пропускної спроможності прав на розподілену пропускну спроможність міждержавних перетинів в обсягах, не менших ніж встановлено НКРЕКП**

Спеціальні обов'язки

Постанова КМУ
від 05.06.2019№ 483

Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції

Поточна ситуація

- ✘ до 90% енергії ДП «НАЕК «Енергоатом»
35% енергії ПрАТ «Укргідроенерго»
 - продаються за регульованими цінами
 - виключені з боротьби за довгострокові контракти
 - не впливають на конкуренцію на РДН, ВДР
(продаються за ДП «Гарантований покупець» за уніфікованою конкурентною стратегією)
- ✘ непрозоре формування балансу між попитом та пропозицією:
 - ОСР і ОСП можуть маніпулювати обсягами фактичних втрат і перепродавати «дешеву» енергію, куплену у Гарантованого покупця
 - Гарантований покупець може отримувати додатковий прибуток за рахунок продажу електроенергії державних компаній
- ✘ відсутні стимули до зміни енергопостачальників та підвищення енергоефективності у бенефіціарів

Спеціальні обов'язки

Постанова КМУ
від 05.06.2019 № 483

**Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції**

Рекомендації Мінекоенерго

В установленому порядку здійснити заходи щодо **внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків** на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483, **якими передбачити:**

- 1. Порядок (методику) визначення (розрахунку) обсягів електроенергії, які необхідно придбати ДП«Гарантований покупець» у ДП«НАЕК«Енергоатом» і ПАТ«Укргідроенерго» **для:****

 - **забезпечення потреб побутових споживачів;**
 - **компенсації технологічних витрат електричної енергії на її передачу та розподіл електричними мережами.**

Спеціальні обов'язки

Постанова КМУ
від 05.06.2019№ 483

**Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції**

Рекомендації Мінекоенерго (продовження)

...

2. **Порядок здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, на яких покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електроенергії.**
3. **Зобов'язання здійснення аудиту діяльності ДП«Гарантований покупець», у тому числі в частині цільового використання обсягів електроенергії, яка була куплена / продана на електронних аукціонах та на організованих сегментах ринку електроенергії, коштів, отриманих / сплачених у результаті здійснення таких операцій, та порядок проведення такого аудиту.**

Спеціальні обов'язки

Постанова КМУ
від 05.06.2019№ 483

Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції

Рекомендації ДП «Гарантований покупець»

Регулярно оприлюднювати інформацію щодо обсягів та вартості купівлі-продажу електроенергії, а також наданих / отриманих послуг, у розрізі контрагентів із метою забезпечення прозорості та відкритості ДП«Гарантований покупець» у частині виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку електроенергії.

Сегмент двосторонніх договорів

Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції

Поточна ситуація

Обсяг ринку:

≈ 60% від продажу в ОЕС України
≈ 29% від продажу на території
Бурштинського острова

> 80% електроенергії, виробленої ТЕС,
продається за двосторонніми договорами

≈ 20% електроенергії, виробленої ТЕС,
продається за двосторонніми договорами,
укладеними в результаті аукціонів

✘ **Обов'язок виходити на аукціон мають
тільки державні компанії**

Сегмент двосторонніх договорів

Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції

Рекомендації Мінекоенерго

Ужити заходів щодо запровадження повномасштабної біржової торгівлі електроенергією на ринку двосторонніх договорів, яка має відбуватися на єдиній платформі та, серед іншого, із дотриманням принципів:

- вільного ціноутворення,
- рівновіддаленості організатора торгів,
- знеособлення учасників, у тому числі продавців електроенергії,
- доступності за розміром лотів для можливості залучення більшої кількості учасників тощо.

Сегмент двосторонніх договорів

Проблема:
непрозорість
та бар'єри
для конкуренції

Рекомендації ГК ТЕС

(АТ«ДТЕК Західенерго», АТ«ДТЕК Дніпроенерго»,
ТОВ«ДТЕК Східенерго», ПАТ«Донбасенерго»)

Ужити заходів щодо здійснення на постійній основі продажу електричної енергії на ринку двосторонніх договорів за результатами електронних біржових аукціонів із продажу електричної енергії або іншим способом, який забезпечує прозорість діяльності, вільний доступ та залучення великої кількості покупців.

РДН
ВДР

Проблема:
дефіцит

Поточна ситуація

Ринок «на добу наперед»:

- ≈ 36% від продажу в ОЕС України
- ≈ 54% від продажу на території Бурштинського острова
- ≈ 15% в ЄС

Внутрішньодобовий ринок:

- ≈ 1% від продажу в ОЕС України
- ≈ 5% від продажу на території Бурштинського острова
- ≈ 3% в ЄС

Ознаки
маніпулювання

PRICE CAPS:

День ≤ 2048,23
Ніч ≤ 959,12

Відсутність обов'язку:

- виробників заявляти певний обсяг щогодини
- імпортерів продавати певний обсяг

РДН
ВДР

Проблема:
дефіцит

Рекомендації НКРЕКП

Унести зміни до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку (постанова НКРЕКП від 14.03.2018 № 308) з метою забезпечення достатнього рівня пропозиції на ринку «на добу наперед» у кожному розрахунковому періоді протягом доби:

- виробникам електроенергії кожного розрахункового періоду (щогодини) заявляти на продаж на РДН не менше 10 % їхнього погодинного обсягу відпуску електроенергії за відповідний період попереднього року;
- імпортерам електроенергії заявляти на продаж на ринку «на добу наперед» не менше 10 % від їхнього щогодинного обсягу імпорту електроенергії.

Виявлення і припинення порушень

Проблема:
відсутність
взаємодії

Рекомендації Мінекоенерго

Ужити заходів для імплементації в українське законодавство **Regulation (EU) No 1227/2011** of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency (**REMIT**) (Регламент 2011/1227/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2011 року про цілісність і прозорість оптового енергетичного ринку).

Виявлення і припинення порушень

Проблема:
відсутність
взаємодії

Рекомендації

Мінекоенерго, ДП «Оператор ринку»,
ПАТ «НЕК «Укренерго»

Невідкладно інформувати Комітет про виявлені практики, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку електричної енергії, та факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електричної енергії.

НКРЕКП

Забезпечити неухильне виконання вимог ст.6 Закону «Про ринок електричної енергії» шляхом **оперативного внесення до Комітету в установленому порядку повідомлення про факти, що можуть свідчити про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку електроенергії**

Кінцевий
продукт

Конкуренція

Прозорість

Взаємодія